

פרות לאחר המלטה - כיצד להתמודד

חן גילד - החקלאית

קבוצה נפרדת לפרות אחרי המלטה איננה דבר חדש בנוף הרפת הישראלית. משקים מגישים תגבור סנה לקבוצה זו כדי להתגבר על הבעייתיות של פרות בתקופה רגישה לאחר ההמלטה.

ד"ר חן גילד מהחקלאית מציג לפנינו את היתרונות והחסרונות של שיטות ההגשה השונות לקבוצה זו

באופן עקרוני, פרות לאחר המלטה (לרוב מדובר עד 21 יום לאחר המלטה) יכולות לקבל תגבור במגוון צורות הגשה: בליל החולבות הרגיל, מנה ייעודית, תוספת נפרדת המואבסת באופן פרטני - כולל על המזון או בנפרד. ניתן גם להעמיס את התוספת הייעודית בסוף עגלת החולבות ולערבל למספר דקות נוסף. כל השיטות, שאפרט עליהן, אינן מתאימות למשק המושבי הקטן עקב חוסר היכולת לפתוח קבוצה נפרדת ומשקים אלו נאלצים להסתפק בהגמעה מניעיתת בפרופילן, או גליצרין כתגבור לפרות לאחר המלטה, או הפרדה מידית לאחר חליבת הבוקר לזמן קצר ביותר לצורך קבלת התוספות.

אסור שהרצון לתגבר את הפרות לאחר המלטה יגרום להרעה בתנאי השיכון ורצוי להשקיע מחשבה בצפיפות, מספר החליבות, קרבה למכון, צינון בקיץ, איכות ושטח המרבץ, גובה האבוס ועוד. בכל מקרה כדאי לתת לקבוצה זאת את התנאים הטובים ביותר

תזכורת קצרה לגבי המטרות שבמנת פרות לאחר המלטה.

1. עידוד אכילה להעלאת כמות האנרגיה הנאכלת והקטנת המאזן השלילי.
2. תוספת חלבון עם דגש על שרידות, על מנת לאזן את המחסור בחלבון מיקרוביאלי.
3. תוספת של מזון גס או הקטנת הריכוזיות למעבר הדרגתי ממנת ההכנה למנת

החולבות.

4. ויטמינים, בופרים ושאר תוספי מזון בהתאם ל"אמונה והכיס".

מנה ייעודית

שיטה זו, לכאורה עדיפה, שכן לוקחת בחשבון את כל צרכי הפרה ומתקבל שילוב מזונות מיטבי שעונה על כל הדרישות שהעלינו. מדוע שיטה זו אינה נפוצה במדינת ישראל? ובכן, על מנת להכין ולערבל בליל כראוי אנו זקוקים להעמסת מזונות מדויקת ועגלה מערבלת אשר תתאים לכמות הפרות בקבוצה. שני התנאים מחייבים כמות מנות מינימלית אשר אינה קיימת במרבית המשקים, בעיקר כאשר רוצים לחלק מזון פעמיים ביום, ולכן בשיטה זו מתקבלות בד"כ פשרות בתדירות החלוקה ובדיוק.

מנה כזאת, מתאימה אך ורק למשקים קיבוציים משותפים וגם באלו, מדובר על תקופה של ריכוז המלטות.

תוספת פרטנית המוגשת על אבוס נקי בבוקר או על גבי בליל החולבות

שיטה זו דורשת כוח אדם ומחייבת טעימות רבה לתוספות המוגשות, על מנת להבטיח את האכילה שלהן. בשיטה זו יש פחות שליטה על האזיון במנה הכוללת, שכן התוספות הנאכלות באות על חשבון הבליל, אולם אם מקפידים על תוספת קטנה יחסית, כמויות מדויקות, ממשק אבוס טוב וטעימות, מתקבלת אכילה אחידה והתוצאה הרצויה.

יתרונות נוספים בשיטה הם האפשרות לבחון את מידת התאבון של הפרות ולאתר פרות בסיכון לתחלואה, והאפשרות להוסיף תוספי מזון גליקוגניים באופן פרטני.

תוספת המוגשת בשיטת הקפיטריה על פני המזון או בחלק נפרד של האבוס

גם שיטה זו דורשת כוח אדם, אולם בשיטה זו אין הקפדה על המצאות כל הפרות באבוס ולכן קיים סיכוי להפרה בוטה של האיזון שבמנה הכללית, עקב אכילה לא אחידה של התוספת. בנוסף, אין מעקב אחר מידת התאבון של הפרות השונות ולא ניתן לתת תוספים פרטניים.

תוספת המועמסת לעגלה ומעורבלת יחד עם בליל החולבות

שיטה זו פשוטה לביצוע ולצערי נפוצה, יחסית. לשיטה זו יש מספר בעיות מספר בעיות, ראשית במרבית המשקים התוספת מועמסת לקראת סוף חלוקת העגלה. הבעיה טמונה בכך שהרכב הבליל בסוף העגלה, בד"כ יותר מרוכז, וזהו הבליל שאיננו מעוניינים לתת לפרות לאחר המלטה. בנוסף, בשיטה זו דרוש ערבול נוסף הפוגע גם הוא במבנה הפיסיקאלי של המנה. במספר משקים נתקלתי במצבים שבהם, למרות תוספת המזון הגס למנה, התקבלה מנה יותר מרוכזת עקב ערבול יתר.

בשיטה זו תדירות חלוקת המזון זהה לתדירות החלוקה בשאר הרפת, אולם גם במקרה הזה, אין מעקב אחר מידת התאבון של הפרות השונות.

כפי שהזכרתי גם ברשימה הקודמת, אסור שהרצון לתגבר את הפרות לאחר המלטה יגרום להרעה בתנאי השיכון ורצוי להשקיע מחשבה בצפיפות, מספר החליבות, קרבה למכון, צינון בקיץ, איכות ושטח המרבץ, גובה האבוס ועוד. בכל מקרה כדאי לתת לקבוצה זאת את התנאים הטובים ביותר.